

הזכרת אליהו הנביא בזמירות מוצאי שבת

בהרבה מהפיוטים למוצאי שבת מזכירים את אליהו הנביא, וכמה טעמים נאמרו בזה, הטור (סי' רצה) הביא את דברי ראב"ן הירחי בספר המנהיג (הלכות שבת סי' עא), וז"ל ספר המנהיג: וזה שמשוררים בכל גבול ישראל מזאליהו הנביא, לפי שהוא הוא המבשר שיבוא לנו במהרה לפני המשיח, כדכתיב (מלאכי ג כג) 'הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא', וכבר מובטח להם לישראל שאין אליהו הנביא בא בערכי שבתות וימים טובים מפני הטורח, כדאיתא בעירובין (מג), ויבוא לנו המבשר במוצאי שבת, שבזכות שבת הצור ה' יואל ובא לישראל ולציון גואל.

ומהרי"ל (הלכות שבת אות כ) כתב: מהר"ש אמר, מה שנוהגין לומר פסוקי דאליהו וזמירות המיוסדים על שמו במוצאי שבת, היינו משום דאיתא בתוספתא דבמוצאי שבת יושב אליהו ז"ל תחת עץ החיים וכותב זכיות של שומרי שבת.

והאבודרהם (סדר מוצאי שבת) כתב: והנכון בעיני, כי מה שתקנו להזכיר אליהו במוצאי שבת, שהוא על שם דאמרינן בשבת בפרק כל כתבי הקודש (קיה): ואמר רב יהודה אמר רב, אלמלא שמרו ישראל שבת ראשונה לא שלטה בהם אומה ולשון וכו', ועוד אמרינן התם, אמר רבי שמעון בן יוחאי, אלמלא משמרין ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד נגאלין וכו'. ועל כן אנו אומרים להקב"ה, הרי שמרנו את השבת כמו שצויתנו, מעתה שלח לנו את אליהו הנביא.

עוד כתב שם: וגם הטעם שתקנו לומר 'אליהו הנביא' בהבדלה, לפי שהבדלה הוא סימן להבדיל בין קודש לחול, וכמו כן אליהו כשיבוא יבדיל בין כשרים שבישראל לפסולים שבהם, שנאמר (מלאכי ג ב) 'כי הוא כאש מצרף וכבורית מכבסים' (ראה עדויות פ"ח מ"ו).

ובחמדת ימים (ח"א פ"ח אות כח-כט) כתב שיש כמה סגולות בזה, וזה לשונו: ובבואו אל ביתו יאמר בקול ששונים הפיוטים והחרוזים שנוכר בהם אליהו זכור לטוב, והם מסוגלים הרבה מאוד להיות כל איש מצליח בכל דרכיו בימי השבוע וכו'. ומורי ז"ל היה זריו הרבה באמירתו וכן בפסוקי אליהו ביותר, והגיד לי שקיבל מרבותיו אשר הוא תועלת עצום להמלט מדינה של גיהנם וכו'. ע"כ. והביאו רבי חיים פלאג' בכף החיים (סי' לא אות ו), וראה עוד שם.

